

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΠΙΜΗΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΧΕΙΡΟΥ
ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΛΛΕΙΨΕΙ ΙΑΤΡΟΥ

ΥΠΟ

Ι. Π. ΠΥΡΡΑ

Ἑτησία συνδρομή δραχ. ν. 3, προπληρωτέας ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔτους.

ΕΤΟΣ ΣΤ'.—Ἐν Ἀθήναις, 1 Ἰουλίου 1884.—ΑΡΙΘ. 8

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἀποστολὴ τῶν μiasματικῶν ὑλῶν. Περὶ χαμαικεράσων. Περὶ τῆς ἐν ὑπ. φ
θέσεως. Περὶ τῶν ὀστέων. Περὶ τῆς κίστεως. Θεραπ. νευραλγιῶν. Τρυγία. Ἐ-
πιβροία τῆς Σελήνης ἐπὶ τῆς Γῆς. Κτῆσις ὑγιείας. Περὶ ἀνθίων, τριχῶν. Ἐ-
λαιον ὀνίσκου. Μίγμα πρὸς συγκόλλησιν ὀστέων. Ὠρακωτά πλοῖα.

Α'. ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΙΕΙΑ.

Ἀποβολὴ τῶν μiasματικῶν ὑλῶν ἐκ τοῦ
διοργανισμοῦ διὰ τῆς ἀδήλου διαπνοῆς.

Ἡ μᾶλλον ὀρισμένη λειτουργία πρὸς ἀποβολὴν τῶν ἐν τῷ διορ-
γανισμῷ περιττῶν καὶ μοχθηρῶν ὑλῶν ἐστὶν ἡ τῆς ἀδήλου δια-
πνοῆς. Τὸ σῶμα διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀποβάλλει περισσότερον παρ
ὅ,τι εἰσάγει διὰ τῆς τῶν πόρων εἰσροφῆσεως· τοῦτο ἐπιβεβαιούται
καὶ ἐκ τῆς φυσιολογικῆς τοῦ ἀνθρώπου θερμοκρασίας, ἥτις εἶναι 360

καθ' ἣν, ὡς ἐρρέθη, γίνεται πάντοτε ἡ ἀποβολὴ διὰ τῶν πόρων τοῦ δέρματος μείζων τῆς εἰσροφῆσεως· διότι εἶνε ὑπεράνω τῶν 300. Ὑπελογίσθη ὅτι καθ' ἑκάστην ἡμέραν κατὰ μέσον ὅρον ὁ ἄνθρωπος ἀποβάλλει ἐκ τοῦ σώματός του περιττὰς ὕλας ὑπὲρ τὴν μίαν ὀκτὼν. Διὰ τοῦτο τὸ βάρος τοῦ σώματος ἐλαττοῦται μᾶλλον ἐκ τῆς ἀποβολῆς περιττῶν ὕλων διὰ τοῦ ἰδρώτος, παρά διὰ τῶν κοπράνων, ὡς τοῦτο καὶ ὁ Ἀριστοτέλης λέγει «ἀεὶ τοῦ σώματος ῥέοντος, καὶ τῆς ἀπορροῆς γινομένης ἐκ τῶν περιττωμάτων οὐ κουνιζεται τὸ σῶμα, ἐὰν μὴ ἰδίῃ.» (πρ. Α. 2. 22. 3. 71.) Παραβαλλόμενον τὸ διὰ τῆς ἀδῆλου διαπνοῆς ἀποβαλλόμενον ποσὸν ὡς πρὸς τὸ διὰ τῆς ἀναπνοῆς ἀναλογεῖ ὡς ὁ ἀριθμὸς 11 πρὸς 7· διὰ τοῦτο ὅταν ἐν νόσῳ δὲν γίνηται ἐντελής ἡ ἀδῆλος διαπνοή, τὸ βάρος τοῦ σώματός ἐστι μείζων.

Τὸ ποσὸν τοῦτο τῆς καθ' ἑκάστην ἀποβολῆς περιττῶν καὶ μοχθηρῶν ὕλων διαφέρει κατὰ τὴν ἡλικίαν, γένος, κρᾶσιν, ἰδιοσυκрасίαν, σωματικὴν καὶ ἠθικὴν διάθεσιν, ἐπάγγελμα, κλίμα, ὥραν τοῦ ἔτους, ἐπιρροὴν τῆς ἀτμοσφαίρας, τὸν ἡλεκτρισμὸν, τὴν ἐπιρροὴν τῆς σελήνης ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος κλπ. Οἱ γέροντες ἀποβάλλουσι μᾶλλον τῶν ἀκμαζόντων, καὶ ἔτι μᾶλλον τῶν μικρῶν παιδῶν· εἰς γέροντας ὑπερτερεῖ τὸ οὖρον παραβλητικῶς πρὸς τὸ ποσὸν τῆς ἀδῆλου διαπνοῆς, ἥτις εἶνε βαρύσμος καὶ πικρὰ, καὶ ἐπιβλαβεστέρα εἰς τοὺς ἀναπνέοντας ταύτην· ἐν ᾧ εἰς τὰ βρέφη εἶνε πλεονέστερα καὶ ὀξεῖα. Εὐσμος δὲ καὶ μετρία τοῖς ἐφήβοις, διόπερ τὰ χλιαρὰ λουτρὰ λίαν ὠφέλιμά εἰσι τοῖς νηπίοις, ἐκκαθαρίζοντα τὸ δερμα αὐτῶν, καὶ διευκολύνοντα τὴν ἀδῆλον διαπνοήν. Αἱ γυναικες ἔχουσι τὴν ἀδῆλον διαπνοήν περισσοτέραν τῆς τῶν ἀνδρῶν. Οἱ αἱματώδεις μᾶλλον τῶν ἄλλων κρᾶσεων· διὰ τῆς σωμαστικῆς, καὶ μάλιστα ὅταν αἱ χεῖρες γυμνίζωνται, ἐπαυξάνει ἐπαισθητῶς ὁ ἰδρῶς· περὶ τούτου ὁ Ἀριστοτέλης λέγει, «τὰς χεῖρας γυμναζομένοις μάλιστα ἰδρῶς γίνεται» (πρ. Β. 5)· οἱ ἐργατικοὶ μᾶλλον τῶν καθεστηκότων· ἐκ χαρᾶς καὶ εὐθυμίας ἐπαυξάνει ἡ ἀδῆλος διαπνοή, ὡς καὶ ὅταν ὁ στόμαχος ᾖ πληρὸς, ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τῆς πέψεως ἐλαττοῦται· διὰ τοῦτο μετὰ τὸ φαγῆτόν, ἅμα ἀρχίσῃ αὕτη, ἐπέρχεται εἰς τινὰς ῥίγες, ἀλλὰ καθ' ὅσον καὶ αὕτη ἀπολήγῃ, τοσοῦτον ἡ διαφύρσις ἐπυξάνει· ὅθεν δοτέον τὰ ἰδρωτικά, ὅταν ὁ στόμαχος ᾖ κενός, μετὰ μεσημβρίαν μέχρι πρωτᾶς· τὸ θέρος μᾶλλον παρά τὸν χειμῶνα· ἀναλογεῖ δὲ τὸ μὲν θέρος ὡς 5 : 3, τὸν δὲ χειμῶνα ὡς 2 : 3. Ἐν γένει εἰπεῖν ἡ αὕξις τῆς θερμότητος τοῦ σώματος ἐπαυξάνει τὴν ἀδῆλον διαπνοήν· εἴτε αὕτη προέρχεται ἐκ τῶν ἔσωθεν τοῦ σώματος εἴτε ἐκ τῶν ἔξωθεν. Θετικώτερον ἐπέρχεται ἰδρῶς

ἐκ τῆς ἔσωθεν εἰσαγομένης θερμότητος· διότι, ὅταν ἡ ἔξωθεν ᾖ ὑπὲρ τὸ δέον, ἐπιφέρει ταχεῖαν τὴν ἐξάτμισιν καὶ ἐμποδίζει τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἰδρώτος, διόπερ πρὸς τὸ πολὺ πῦρ ἰδρῶμεν ἦττον, ὅταν ὁ ἰδρῶς προκαλῆται διὰ διαθερμάνσεως. Τούτου ἕνεκεν πρὸ τοῦ ἰδρώτος ἡ κυκλοφορία ὑπάρχει ταχυτέρα.

«Τῶν ἰδρώτων διαθερμασία γενομένων πρὸς τὸ πολὺ πῦρ, ἦττον ἰδρῶμεν» (Ἀριστ. πρ. Β. 36), ἡ ἐξήγησις τοῦ φαινομένου τούτου εἶνε φυσικὴ· ὡσαύτως ἐπαυξάνουσι τὴν ἀδῆλον διαπνοήν αἱ ἐντρίβαι τοῦ δέρματος, ἡ ξηρασία τῆς ἀτμοσφαίρας, ἡ ἐλάττωσις τῆς πίεσεως αὐτῆς, ὁ ἄνεμος, καὶ ἡ πίεσις ἐπὶ τοῦ δέρματος. Ὅθεν τὰ στενὰ ἐνδύματα, τὰ βαρέα καλύμματα ἐλαττοῦσι τὴν ἀδῆλον διαπνοήν.

Ἐὰν ὅμως ἡ ἐξωτερικὴ θερμότης ᾖ μεγίστη, τότε καὶ ἡ ἐξάτμισις γίνεται μεγίστη· ἀλλὰ κατόπιν ἡ ἐπιδερμὶς ἀποξηραίνεται καὶ συστέλλεται, οἱ πόροι συμμύουσι, καὶ ἡ ἀδῆλος διαπνοή καταπαύει, καὶ τότε ἀποτελεῖται καύσις, ἡλιόκαυσις, πυρίκαυσις, ἀποτελουμένη ἐξ ἐρυθήματος. Τὸ δερμα ὅμως τοῦ αἰθίοπος δὲν ὑφίσταται ἡλιοκαύσεις. (ἰδὲ Φοῖβ. ἔτους Α'. σελ. 153). Σχετικῶς τῷ θερμότητι ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς ἀδῆλου διαπνοῆς καὶ ὁ ἡλεκτρισμὸς οὐ μόνον τῆς ἀτμοσφαίρας, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε μηχανὴ ἀεναίου παραγωγῆς ἀρνητικοῦ ἡλεκτρισμοῦ, ὅστις ἀναφαίνεται ἐπὶ τῆς περιφερείας τῆς τοῦ σώματος ἐπιφανείας· τὸ ποσὸν δὲ τοῦ ζωϊκοῦ τούτου ἡλεκτρισμοῦ εἶνε διάφορον κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις· εἰς τινὰς δὲ ὑπάρχει καὶ προχείρως καταφανής. Εἶδομεν νέαν τινὰ, ἐπὶ τοῦ σώματος τῆς ὁποίας τοσοῦτον ἐπαισθητὸς ὑπῆρχεν ὁ ζωϊκὸς ἡλεκτρισμὸς, ὥστε ὅταν ἐπλησίσαιεν εἰς μεταξωτὸν ὕφασμα, ἔχον κροσσούς λεπτοὺς, οἱ κροσσοὶ οὗτοι ἐφελκύνοντο πρὸς τὸ σῶμα, καὶ εἴτα ἀπώθοντο, ὥστε ἐπῆρχετο οὕτω περιπλοκή λίαν περίεργος. Ἡ τοιαύτη κατάσταση ἐνυπῆρχε πάντοτε, καὶ ποτε μὲν μεγαλειτέρα, ποτε δὲ μικροτέρα (ἰδὲ Συν-ἐκδ. ὕγιεινὴν Σελ. 354). Ὅθεν ὅταν ἐκ τινος αἰτίας ἐλαττωθῇ ἡ πλεονάσῃ τὸ ποσὸν τοῦ ζωϊκοῦ ἡλεκτρισμοῦ, ἐπέρχεται διατάραξις ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ἐπὶ τῆς ἀδῆλου διαπνοῆς· πλεονάζει ὅταν ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ ὁ ἀμπέγων τὴν ἐπιφανείαν τοῦ σώματος ᾖ ξηρὸς, διότι καθίσταται ἀνηλεκτραγωγός, καὶ μικρὸν ποσὸν ἀφαιρεῖ ἐκ τοῦ ζωϊκοῦ ἡλεκτρισμοῦ, τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος. Ὅταν ὅμως ᾖ ὑγρὸς, τότε ἀφαιρεῖ πολὺ· διότι ὡς τὸ ὕδωρ οὕτω καὶ οἱ ἀτμοὶ αὐτοῦ εἰσὶν ἡλεκτραγωγοί. Ὅθεν ὅταν ὑπάρχῃ ὑγρὰ ἡ ἀτμοσφαῖρα ἢ πνέῃ ὑγρὸς ἄνεμος, οἷός ἐστιν ὁ νότος, τότε ἀφαιρεῖται ζωϊκὸς ἡλεκτρισμὸς ἐκ τῆς περιφερείας τοῦ σώματος.

Ἐκ τῆς τοιαύτης ἀφαιρέσεως τοῦ ζωϊκοῦ ἡλεκτρισμοῦ ἐπέρχεται

σημαντικὴ τροποποίησις εἰς τὴν ἀδὴλον διαπνοήν. Ὑπάρχουσι προσ-
εἶτι καὶ ἄλλα ἀτμοσφαιρικὰ αἷτια ἐπηρεάζοντα ἐπὶ τῆς ἀδὴλου
διαπνοῆς, οἷον ἡ αἰθρία, ἡ συννεφία, τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου, τῆς Σελή-
νης, ἡ νύξ καὶ λοιπὰ, περὶ ὧν ὁ θεὸς Ἱπποκράτης λέγει (ἀέρ.
ὕδατ.) «αἱ γὰρ μεταβολαὶ εἰσι τῶν πάντων, αἱ αἰεὶ τε ἐγείρουσι τε
τὴν γνώμην τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἐῶσιν ἀτρεμίζειν,» ἅπερ οὐ μόνον
ἀμέσως ἐπὶ τῆς ἀδὴλου διαπνοῆς ἐπηρεάζουσιν, ἀλλὰ καὶ
ἀμέσως ἐπὶ τῶν ἡθικῶν διαθέσεων. Προσετι ἐπαυξάνουσι τὴν ἀδὴλον
διαπνοήν τὰ διεγερτικὰ φάρμακα. Ὅταν ὅμως τὸ δέρμα εὐρίσκηται
εἰς ἐπαφὴν μετὰ ἀμπέχοντος πυκνοτέρου τοῦ ἀέρος, καὶ μάλιστα
ὕγρου ὡς εἰσι τὰ λουτρά, τότε ἡ ἀδὴλος διαπνοή, ἥτοι ἡ ἀποβολὴ
περιττῶν ὑλῶν καὶ ἡ εἰσρόφησις, μεταβάλλεται κατὰ ποσὸν ἀνα-
λόγως τῆς πυκνότητος καὶ ποιότητος τοῦ ἀμπέχοντος ὑγροῦ, π. χ. ἐν
καθαρῷ ὕδατι ἡ εἰσρόφησις γίνεται μείζων παρ' ὅταν ἔχη διαλυ-
μένους ζωϊκὰς ἢ φυτικὰς ὕλας, οἷον πηκτὴν, κόμμι, σάκχαρον, λεύ-
κωμα, κλπ. ἐνεργεῖ πρὸς τὸ φαινόμενον τοῦτο ἡ ἀντεἰσδυσίς (ἰδὲ
Φυσικὴν I. Π. Πύρλα, Σελ. 30).

Αἱ δὲ ἀδιέξοδοι τῆς ἀποβολῆς ὁδοὶ εἰσι πολυπληθέστεραι τῶν
ἐχουσῶν διέξοδον ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ διαφόρου ἐκτάσεως· τοιαῦται
εἰσὶν ἡ ἔσω ἐπιφάνεια τῆς κοιλίας, ἥτις ἐπικαλύπτεται ὑπὸ σιλ-
πνῆς μεμβράνης, καλουμένης περιτόναιον, ἡ τῶν πλευρικῶν σάκκων,
ἡ τῶν τοῦ ἐγκεφάλου μηνίγγων, ἡ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ καὶ τῶν
νεύρων, ἡ τῶν θυλάκων τῶν ἄρθρων, ἡ τοῦ περικαρδίου, ἡ τῶν αἱ-
ματοφόρων ἀγγείων, ἡ τῶν ἀδένων καὶ γαγγλίων, ἡ τοῦ πε-
ριοστέου καὶ τῶν ἀπονευρώσεων, ἡ τῶν ἰνῶν, αἱ τῶν τοῦ ἐγκεφά-
λου κοιλοτήτων, αἱ τῶν σφαιριδίων τοῦ αἵματος, κλπ. Ἐκάστη
τούτων οὐδόλως συνέχεται μετ' ἄλλης. Αἱ περικαλύπτουσαι μεμ-
βράναι τὰς ἀδιέξόδους ἐπιφανείας εἰσὶ δύο εἰδῶν, Α'. ὀρρώδεις, διότι
ἐκκρίνουσιν ὀρρώδη ὕλην, καὶ τοιαῦται εἰσὶ τὸ περιτόναιον, οἱ πλευ-
ρικοὶ σάκκοι, αἱ μηνίγγες τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἡ τῶν νεύρων. Ἀπασαι
πληροῦνται ὑπὸ ἀτμῶν κατὰ τὸ εἶδος τῆς ἐκκρίσεως, καὶ ὅθεν καὶ
ἡ φλόγωσις εὐκόλως μεθίσταται ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην. Κυρίως
τοιαύτην συμπάθειαν ἔχουσιν αἱ ἰδίως ὀρρώδεις κοιλοότητες, οἷον τὸ
περιτόναιον, οἱ πλευρικοὶ σάκκοι, καὶ αἱ μηνίγγες τοῦ ἐγκεφάλου,
ἅτινα συμπαθοῦσι πρὸς ἄλληλα κατὰ τὰς ἐκκρίσεις· καὶ Β'. συνοβι-
ακαί, διότι ἐκκρίνουσιν ἴδιον ὑγρὸν συνοβία καλούμενον. Τοιαύτας
μεμβράνας ἔχουσιν αἱ ἐπιφάνειαι τῶν τενόντων, τῶν ἀπονευρώσεων,
τῶν ἰνῶν, τῶν θυλάκων τῶν ἄρθρων, κλπ.

Β. ΥΓΙΕΙΝΗ ΕΚΑΣΤΩ

Περὶ χαμαικεράσων (φραούλων)

Ἡ εὐάρεστος ὁσμὴ καὶ ἡ τερπνὴ γεῦσις τῆς ὀπώρας ταύτης κα-
θίστησιν αὐτὴν ἐπιζήτητον πρὸς βρώσιν καὶ πρὸς κατασκευὴν γλυκι-
σμάτων. Γίνονται καὶ ἄγρια καὶ ἡμέραι, καλλιεργούμεναι ἐν κήποις.

Ἡ ὀπώρα αὕτη χρησιμεύει καὶ ὡς ἰατρικὸν κατὰ τῆς ποδάγρας.
Διὰ τῆς βρώσεως τούτων ἐθεραπεύθη ὁ σοφὸς Σουηθὸς Διναῖος. Οὗ-
τος τὸ 1750 ἔπασχε δεινῶς ἐκ ποδάγρας, καὶ ὑπέφερε 15 ἡμέρας,
ὅτε ἔφερε τις αὐτῷ ποσὸν χαμαικεράσων, ἐξ ὧν ἔφαγεν ἀρκετάς· τὸ
ἔσπερας ἐκοιμήθη καλῶς, καὶ τὴν πρωτὴν ἀφῆκε τὴν κλίνην καὶ ἀνέ-
λαβε τὰς ἐργασίας του. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἀνεφάνη τὸ πάθος ἐλα-
φρότερον· ἔφαγεν αὖθις χαμαικέρασα καὶ ἰάθη· καὶ πάλιν τὸ τρί-
τον ἔτος ἀνεφάνη ἡ νόσος, ἀλλὰ μὲ πολὺ μικροτέραν ὁρμὴν, καὶ πάλιν
ἔφαγε ποσὸν χαμαικεράσων, καὶ οὕτως ἀπηλλάγη ἐντελῶς καὶ
ἐπέζησε κατόπιν 20 ἔτη χωρὶς ποτὲ νὰ ὑποστῇ τὴν νόσον.

Ὁ Γέσνερ ἀναφέρει ὅτι χαμαικέρασα τιθέμενα ἐντὸς οἶνοπνεύ-
ματος ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, καὶ εἰτα ἐκπιεζόμενα, παρέχουσιν ὁπὸν,
ὅστις λαμβανόμενος ἀνὰ ἓν κοτάλιον πρωτὶ καὶ ἔσπερας ὠφελεῖ τοὺς
πάσχοντας ἐκ ψαμμιάσεως καὶ λίθου.

Ὁ Βοεράβος θεωρῶν ὅτι οἱ σπόροι τῶν χαμαικεράσων ἔχουσι δια-
λυτικὴν ἰδιότητα κατὰ τῆς ψαμμιάσεως, ἔδιδε ταύτας μετὰ λευ-
κοῦ οἴνου πρὸς βρώσιν. Ὁ Γελνέκκης καὶ ἄλλοι θεωροῦσι ταῦτα ὡς
φονεύοντα τὴν ταινίαν. Ὁ Βανσβιετὰν λέγει ὅτι οἱ μανιακοὶ θεραπεύ-
ονται, ἐὰν τρώγῃσι διαρκῶς ἐπὶ ἐβδομάδας χαμαικέρασα. Ὁ Σχοῦλ-
ζος, ὁ Ὁφμαν καὶ ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ἐθεραπεύθησαν φθισικοὶ ἐκ
τῆς βρώσεως τούτων.

Ἐν γένει τὰ χαμαικέρασά εἰσιν εὐπεπτα, δροσιστικά καὶ ὠφέλι-
μα εἰς τοὺς χολερικοὺς καὶ αἱματώδεις· δὲν ὠφελοῦσι τοὺς ἀδυνά-
τους, τοὺς λυμφατικούς, καὶ ὑποφέροντας ἐκ δυσπεψίας· χωνεύουσιν
εὐκολώτερον τρώγόμενα μετὰ τοῦ λευκοῦ οἴνου καὶ παχέου. Μετὰ
γάλακτος δὲ δυσχερῶς χωνεύονται.

Εἶνε ἀμφίβολον ἂν οἱ ἀρχαῖοι ἐγνώριζον τὰ χαμαικέρασα· οὔτε
ὁ Θεόφραστος, οὔτε ὁ Διοσκορίδης, οὔτε ὁ Γαληνός, οὔτε ἄλλοι ἐκ
τῶν ἀρχαίων διαλαμβάνουσι περὶ τούτων. Χαμαικέρασος τὸ πάλαι
ἐκαλεῖτο θαμνώδες δενδρύλλιον ὅλως ἀνόμιον τῷ φυτῷ, ἐξ οὗ γίνον-
ται αἱ φραούλαι.

Περὶ τῆς ἐν ὕπνῳ θέσεως τοῦ σώματος.

Ὡς νέα ἀνακάλυψις θεωρεῖται παρ' ἡλεκτρικῶν τινων ἐφημερίδων ἡ παρατήρησις ὅτι τὸ ἡλεκτρικὸν ρεύμα ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν εἶνε μεγαλειότερον τὴν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν· ἐὰν λοιπὸν ὑπνώτῃ τις τὴν νύκτα ἔχων τὴν κεφαλὴν πρὸς βορρᾶν, τὸ σῶμα ἐπηρεαζόμενον ἐκ τοῦ ρεύματος τούτου ἀπολαμβάνει ὕπνον εὐχαριστότερον.

Ἐν τούτοις ἡ ἰδέα αὕτη τῆς ἐν ὕπνῳ ἐπιρροῆς τῆς θέσεως τῆς κλίνης ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν ἀναφέρεται πρὸ 80 ἐτῶν παρὰ τοῦ ἱατροῦ Μαίρου, ὅστις λέγει ὅτι ἄλλος ἱατρός, ἀποθανὼν ἐν βαθυτάτῳ γήρατι 106 ἐτῶν ἐν Μομπελιέ, εἶπεν ὅτι ὅστις θέλει νὰ ζήσῃ πολὺ πρέπει νὰ κοιμᾶται ἔχων τὴν κεφαλὴν πρὸς βορρᾶν καὶ τοὺς πόδας πρὸς μεσημβρίαν κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν μαγνητικῶν ρευμάτων.

Ἡ ἐπὶ τοῦ σώματος ἐπιρροὴ τοῦ μαγνητικοῦ ρεύματος δὲν εἶνε παράδοξος, ὅταν τις μάθῃ ὅτι πειραματικῶς ἀπεδείχθη, ὡς τινες λέγουσιν, ὅτι νευραλγίαι πρᾶννονται διὰ τῆς ἐπιθέσεως μαγνήτου διευθυνομένου ἐκ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν.

Ὁ ἱατρός Φούθ τὸ 1765 ἐδημοσίευσεν ὡς ἀνακάλυψιν ὅτι αἱ νευραλγίαι τῶν ὀδόντων πρᾶννονται διὰ τῆς ἐπιθέσεως μαγνήτου· πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον, στρέφεται τὸ πρόσωπον πρὸς βορρᾶν καὶ ὁ πονὼν ὀδὸς ψάφεται διὰ τοῦ πρὸς δύσιν πόλου τοῦ μαγνήτου, οὕτω ταχέως πρᾶννονται οἱ πόνοι· τοῦτο πολλοὶ τῶν ἱατρῶν μετεχειρίσθησαν.

Οὐ παράδοξος λοιπὸν ἡ τοιαύτη ἐπιρροὴ τοῦ μαγνητικοῦ ρεύματος ἐπὶ τοῦ ὕπνου καὶ ἐπὶ τῆς ὑγείας.

Γ'. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Περὶ τῶν ῥαφῶν τῶν ὀστέων.

Τὰ ὀστᾶ συγκρατοῦνται πρὸς ἀλλήλα διὰ τῶν συνδέσμων. Τὰ τοῦ κρανίου ὅμως συγκρατοῦνται διὰ ῥαφῶν, αἵτινες διατηροῦνται ἐν ὅσῳ ἐξακολουθεῖ ἡ αὔξησις τῶν ὀστέων τούτων· ἐξακολουθεῖ δὲ ἡ αὔξησις αὕτη κατὰ τινες μέχρι τῆς ἡλικίας ἐτῶν 35 ἕως 40, κατ' ἄλλους μέχρι τοῦ 50 ἐτους, ὅτε παύει ἡ αὔξησις τοῦ κρανίου, τότε καὶ τὰ ὀστᾶ συμφύονται, καὶ αἱ ῥαφαὶ συνοστεοῦνται.

Πρὸ δὲ τῆς συμφύσεως τῶν τοῦ κρανίου ὀστέων καὶ τῆς συνοστεώσεως τῶν ῥαφῶν, εἰσι ῥαφαὶ 9.

Ὁ Ἀριστοτέλης ὁμοίως ὁμιλῶν περὶ τῶν ὀστέων καὶ τῶν ῥαφῶν τοῦ κρανίου τοῦ ἀνθρώπου, λέγει ὅτι τὸ κρανίον ἔχει 6 ὀστᾶ, καὶ ὅτι τῶν μὲν ἄρρένων τὸ κρανίον ἔχει τρεῖς ῥαφάς, τῶν δὲ θηλέων ἔχει μίαν κύκλῳ· λέγει προσέτι ὅτι εὗρεθῃ κρανίον ἀνδρὸς μὴ ἔχον ῥαφάς. «Τὸ μὲν θῆλυ κύκλῳ ἔχει τὴν ῥαφὴν, τὸ δὲ ἄρρεν τρεῖς ῥαφάς ἀνωθεν συναπτούσας, τριγωνοειδεῖς· ἥδη δὲ ὤφθη καὶ ἀνδρὸς κεφαλὴ οὐκ ἔχουσα ῥαφάς.» (Ἱστορ. ζῴων III, 7). Κατὰ ταῦτα φαίνεται ὅτι δὲν ἔχει εὐκρινεῖς ἰδέας.

Τοῦτο βεβαίως προῆλθε, διότι τότε δὲν ἐπετρέπετο ἡ ἀνατομικὴ ἐξέτασις τῶν πτωμάτων, ἵνα ἐρευνήσῃ διάφορα κρανία κατὰ ἡλικίας καὶ γένος.

Πρὸς μείζονα εὐκρινεῖαν περὶ τοῦ θέματος τούτου ἐζήτησα τὴν γνώμην τοῦ εἰδικοῦ περὶ τὰ τῆς ἀνατομίας καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἑθν. Πανεπιστημίῳ κ. Λουκᾶ Παπαϊωάννου, παρ' οὗ ἔλαβον τὴν κάτωθι ἐπιστολήν, ἣν δημοσιεύω ὡς ἀξίαν λόγου.

Ἀθήνησι τῇ 16 Μαρτίου 1884.

Περисπούδαστέ μοι συνάδελφε καὶ φίλε,

Αἱ ῥαφαὶ τοῦ κρανίου εἶνε αἱ ἑξῆς :

1) ἡ **στεφανιαία** (δι' ἧς ἐνοῦται τὸ μετωπιαῖον ὀστοῦν μετὰ τῶν προσθίων χειλέων τῶν δύο βρεγματικῶν ὀστέων). 2) ἡ **ὀβελιαία** (δι' ἧς ἐνοῦνται τὰ ἀνώτερα χεῖλη τῶν δύο βρεγματικῶν ὀστέων). 3) ἡ **λαμβδοειδής**, (δι' ἧς ἐνοῦται τὸ κατ' ἑνὶ ὀστοῦν μετὰ τῶν ὀπίσθιων χειλέων τῶν βρεγματικῶν ὀστέων). 4) αἱ **λεπιδοειδεῖς** (δι' ὧν ἐνοῦνται τὰ κατώτερα χεῖλη τῶν βρεγματικῶν ὀστέων μετὰ τοῦ λεπιδοειδοῦς μέρους τῶν κροταφικῶν). 5) αἱ **βρεγματοειδεῖς** αἱ μετὰ τῶν βρεγματικῶν ὀστέων καὶ τοῦ σφηνοειδοῦς. 6) αἱ **μετωποσφηνοειδεῖς** (αἵτινες εἶνε συνέχεια τῆς στεφανιαίας καὶ ἐνοῦσι τὸ μετωπιαῖον ὀστοῦν μετὰ τοῦ σφηνοειδοῦς). 7) αἱ **κροταφοσφηνοειδεῖς**, (αἵτινες εἶνε συνέχεια τῶν λεπιδοειδῶν, καὶ ἐνοῦσι τὸ κροταφικὸν ὀστοῦν (λεπιδοειδὲς μέρος) μετὰ τοῦ σφηνοειδοῦς (τῶν μεγάλων πετρώγων). 8) αἱ **ἐνιομαστοειδεῖς** (δι' ὧν ἐνοῦται τὸ κατ' ἑνὶ ὀστοῦν μετὰ τοῦ μαστοειδοῦς μέρους τοῦ κροταφικοῦ ὀστοῦ) καὶ 9) αἱ **βρεγματομαστοειδεῖς** (δι' ὧν ἐνοῦνται τὰ βρεγματικά ὀστᾶ μετὰ τοῦ μαστοειδοῦς μέρους τῶν κροταφικῶν).

Πλὴν δὲ τούτων ἐπὶ τῶν παιδίων ὑπάρχει ἐνίοτε καὶ ἡ **μετωπιαία ραφή** (διαίρουσα εἰς δύο ἡμίση τὸ μετωπιαῖον ὀστοῦν).

Τῶν περὶ ὧν ἐ λόγος ῥαφῶν πολλοῦ λόγου ἀξίαι εἶναι ἡ **στεφανιαία**, ἡ **ὀβελιαία**, ἡ **λαμβδοειδής** καὶ αἱ **λεπιδοειδεῖς**· αἱ δὲ λοιπαὶ ὡς ἐκ τῆς σμικρότητος αὐτῶν εἶνε ἥσσονος λόγου ἀξίαι.

Αἱ προκείμεναι δὲ ῥαφαὶ πᾶσαι ἐν τῇ προβεβηκυῖα ἡλικίᾳ ὡς τὰ πολλὰ ἐξαλείφονται, συμφορμένων στερεῶς τῶν συστοίχων χειλέων τῶν πρὸς ἀλλήλα συναρροζομένων ὁστών, καὶ οὕτως ἀποτελεῖται ἡ καλουμένη συνοστέωσις, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ ὕπου περίπου ἔτους καὶ περατουμένη περὶ τὸ 80όν, ὅτε τὸ κρανίον ἐξ ἐνός καὶ μόνου ὁστοῦ ἀποτελεῖται, οὐδεμιᾶς ῥαφῆς σωζομένης.

Ἐπειδὴ ἐπὶ Ἀριστοτέλους πιθανώτατα δὲν ἐπετρέποντο αἱ ἐπὶ πτωμάτων ἀνθρωπείων ἀνατομαί, διὰ τοῦτο αἱ περὶ τῶν ὁστών τοῦ κρανίου τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ραφῶν αὐτοῦ γνώσεις τοῦ Ἀριστοτέλους ἦσαν ἀτελεῖς. Ἄλλ' ὅπωςδὴποτε εἶδε κρανία ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ δὲ διατείνεται ὅτι αἱ ῥαφαὶ τοῦ κρανίου τῶν ἀνδρῶν εἶνε τρεῖς εἰς ἐν συμπίπτουσαι, νομίζω ὅτι εἶδε κρανία ἀνδρῶν, ἐφ' ὧν ἐσώζοντο μόνον αἱ λεπιδοειδεῖς ῥαφαὶ καὶ ἡ στεφανιαία, ἥτοι ἐσώζοντο τρεῖς ῥαφαὶ ἀλλήλαις συνεχόμεναι, πᾶσαι δὲ αἱ ἄλλαι ἥτοι ἡ ὀβελιαία, ἡ λαμβδοειδής καὶ αἱ σμικραὶ ἦσαν ἐξηλειμμένοι, ἢ εἶδε κρανία ἀνδρῶν, ἐφ' ὧν ἐσώζοντο ἡ ὀβελιαία καὶ ἡ λαμβδοειδής· οὕτω δὲ ἀπετελοῦντο τρεῖς ῥαφαὶ εἰς ἐν συμπίπτουσαι. Τοιοῦτόν τι κρανίον ἀνδρὸς ἔχω.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ κρανία τῶν γυναικῶν διατείνεται ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι ἔχουσι μίαν ῥαφὴν κύκλω, ἐπειδὴ εἶδε κρανία γυναικῶν, ἐφ' ὧν ἡ στεφανιαία ῥαφή καὶ ἡ ὀβελιαία ἦσαν ἐξηλειμμένοι ὡς ἐκ τῆς συνοστέωσεως, ἐσώζοντο δὲ ἡ λαμβδοειδής καὶ αἱ λεπιδοειδεῖς, αἵτινες φέρονται κύκλω περὶ τὸ κρανίον. Παραπλήσιόν πως τοιούτοις κρανίοις γυναικὸς ἔχω.

Δέξασθε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς Ὑμᾶς ὑπολήψεός μου.

Πρόθυμος

Α. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

Δ'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Περὶ τοῦ πάθους κίσσα, ἡ καὶ πίκρα λατινιστὶ καλουμένη.

Αἱ ἐγκυοὶ γυναῖκες, καὶ μάλιστα αἱ τῆς μὴ ἀνεπτυγμένης ἀνατροφῆς, καταλαμβάνονται ἐκ τινος ἰδίας διαθέσεως τῆς πρὸς βρώσιν ὀρέξεως, καθ' ἣν ποθοῦσιν ἐπιμόνως εἶδος τι ὕλης πρὸς βρώσιν, ἥτις ἐνίοτε οὕτε θρεπτικὴ εἶνε, καὶ ἀποστρέφονται τροφὰς ἐκλεκτάς καὶ νοστήμους. Τινὲς τρώγουσι γῆν, ἄλλαι τίτανον τοῦ τοίχου, ἄλ-

λαι κίσσηριν, ἄνθρακα κλπ. ἄλλαι ὀρέγονται τὰς μᾶλλον ἀηδεῖς ὀσμάς· τινὲς ποθοῦσι νὰ ὀσφραίνωνται τὸν ἰδρώτα τῆς μασχάλης, ἄλλαι νὰ πῶσιν ὕδωρ μὲ τὸ τσαροῦχι, ἐνταῦθα ὀρέγονται πολὺ τὸ ὄξος, τὴν ῥακὴν, τὰ ἀλίπαστα, κλπ.

Τὸ πάθος τοῦτο ἀναφαίνεται κατὰ τὸν δεύτερον μῆνα τῆς ἐγκυμοσύνης καὶ ἐνίοτε καταπαύει τὸν πέμπτον, εἰς τινὰς δὲ διαρκεῖ μέχρι τοκετοῦ. Αἱ πλείεσαι ἀνέχονται τὴν βρῶσιν τῶν ἀηδεστάτων καὶ μὴ τροφίμων τούτων ὑλῶν χωρὶς τὸ παράπαν νὰ βλάπτηται ἡ ὑγίεια· ἄλλαι δὲν τρέφονται καλῶς. Ἡ ἐπιμονὴ τοῦ ἀλλοκότου τούτου πόθου εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε ἐὰν μὴ ἀπολαύσῃ τοῦ ποθομένου, ἀποβάλλουσιν ἀκουσίως τὸ ἔμβρυον.

Ὑπάρχει καὶ ἄλλο ὅμοιον πάθος καλούμενον μαλακία, ἥτις ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ μεγάλου πόθου πρὸς εἶδη τινὰ φαγητῶν. (διεξοδικώτερον ἴδε Συνεκδ. Ἱατρ. Τόμ. Γ'. σελ. 106).

Τὸ πάθος Κίσσα φαίνεται ἐπεκράτει ἐπὶ ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐμυθολόγουν ὅτι τὸ πάθος Κίσσα ἐγένετο ἐκ τῆς Ἡρας κατὰ τῆς Λητοῦς ἐκ ζήλοτυπίας, διότι διέγνω ὅτι ἐγένετο ἐγκυος παρὰ τοῦ ἐαυτῆς συζύγου Διός.

Ἐπόθει φαγεῖν τὰς γηθουλίδας (ἀμπελόπρασον ἢ πρασουλίδα).

Ὅθεν ὅστις προσέφερεν εἰς τὴν Λητῶ ἐν Δελφοῖς τὴν ἀξιολογώτεραν γηθουλίδα ἐτίματο πολὺ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Θεοξενίων.

Ἡ Λητὼ στενοχωρουμένη ἐκ τῶν ὠδίνων τοῦ τοκετοῦ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἔλυσε τὸν ζωστήρα ἵνα γεννήσῃ. Ἀλλὰ καταδιωκομένη εὔρε τὴν Δῆλον, ἣν ὁ Ζεὺς διέταξε καὶ ἀνεφάνη τότε ἵνα γεννήσῃ ἡ Λητὼ. Ἐννέα ἡμέρας ὠδινε, καὶ αἱ παρυσυρεθεῖσαι θεαὶ ἔστειλαν τὴν Ἥρην καὶ ἐκάλεσε τὴν Εἰλειθυῖαν, ἥτις καὶ ἐμαίευσεν αὐτήν· ἐγεννήθη πρῶτον ἡ Ἀρτεμις καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ὁ Ἀπόλλων· τινὲς λέγουσιν ὅτι ἡ Ἀρτεμις καὶ ἐμαίευσεν τὴν μητέρα τῆς Λητῶ πρὸς γέννησιν τοῦ Ἀπόλλωνος.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΝΕΥΡΑΛΓΙΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΗΑΣΩΝ

Ὁ Γρανβέλλης δοξάζει ὅτι ἡ νευραλγία προέρχεται ἐκ δονήσεων τινῶν τοῦ ἀλγοῦντος νεύρου, καὶ πρὸς θεραπείαν πρέπει νὰ γείνωσιν ἄλλαι δονήσεις δι' ἄλλου τρόπου, καὶ οὕτω δι' ἀντικαταστάσεως γίνεται θεραπεία. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον γίνεται χρῆσις τοῦ ὀργάνου, διαπασῶν καλουμένου.

Τὸ διαπασῶν ἐπιτίθεται ἐπὶ τοῦ ἀλγοῦντος μέρους, καὶ διατηρεῖται ἐπὶ 35 ἕως 40 λεπτά, μετ' αὐτοῦ ἐπέρχεται ἡ θεραπεία. Ἡμεῖς

θεωρούμεν αποτελεσματικώτερον ἐὰν τὸ διαπασῶν δονῇται διὰ ῥάβδου.

Πρὶν γνωρίσωμεν τὴν τοιαύτην θεραπείαν, πρὸ 30 ἐτῶν μετεχειρίσθημεν τοὺς δονισμοὺς τῆς κιθάρας πρὸς κατάπαυσιν νευρικῶν ἀλγιδόνων ἐπὶ τῶν ποδῶν. Πρὸς καταπράυνσιν τῶν πόνων ἐπὶ τοῦ ἀλγοῦντος μέρους ἐπετίθετο ἡ κιθάρα καὶ ἐγένοντο δονισμοὶ ἐπὶ τῶν χορδῶν, οἵτινες διὰ τοῦ ξύλου αὐτῆς δονιζομένου μετεδίδοντο ἐπὶ τοῦ ἀλγοῦντος μέρους, οὐπερ οἱ πόνοι ἔπαυον· ἔκτοτε πολλάκις ἐπιτυχῶς ἐγένετο τοιαύτη χρῆσις τῶν δονήσεων. Καὶ ἡ τὸ πάλαι χρῆσις τῆς μουσικῆς πρὸς κατάπαυσιν τοῦ θυμοῦ, πρὸς διασκέδασιν λύπης, πρὸς θεραπείαν τῆς ἐκ τοῦ φαλαγγίου δηλητηριάσεως, εἰς τὰς τῆς μουσικῆς δονήσεις ἐπὶ τῶν νεύρων εἶχε τὴν ἀρχήν. (ἰδὲ Συνεδ. Ὑγιεινὴν ἐκδ. Β. σελ. 44).

Ε'. ΠΡΟΧΕΙΡΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Τρυγικὴ πότασσα ἀντιμονοῦχος (τρυγία, ἐμετικόν.)

Ἡ σκευασία αὕτη εὗρέθη τὸ 1634 ὑπὸ Ἀνδριανοῦ Μενσίχτου. Ἡ χρῆσις αὐτῆς ἐν τῇ θεραπευτικῇ ἔτυχε διαφωνίας. Οἱ μὲν ἐθεώρουν τὸ ἱατρικὸν τοῦτο ὡς ὀλέθριον, καὶ τὸν θάνατον τοῦ καρδινάλιου Μαζαρίνου εἰς τοῦτο ἀπέδωκαν, οἱ δὲ ὡς σωτήριον καὶ διΐσχυρίζοντο ὅτι διὰ τοῦ ἱατρικοῦ τούτου ἐσώθη νέος ὢν ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας· ἔνεκεν τῆς θεραπείας ταύτης ἐνικήθησαν οἱ ἀντίπαλοι, καὶ τὸ ἐμετικὸν ἐθεωρήθη ἡρώϊκόν φάρμακον. Ἰδίως τοῦτο ὑπεστήριξαν ὁ Ραζόρης καὶ ὁ Λαεννέκ.

Παρατηρήθη ὅτι εἰς τὸν ὑγιᾶ ἄνθρωπον διδόμενον ὑπὸ δόσιν 1 ἕως 2 κόκκων ἐπιφέρει ἐμετὸν μετὰ 5 ἕως 15 λεπτά ὥρας. Ἐὰν ὅμως ἐξακολουθῇ ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἔστω καὶ εἰς μεγάλην δόσιν ἐμετὴν δὲν φέρει, καὶ τοῦτο καλεῖται ἀνοχή, ἥτις ἰδίως συμβαίνει εἰς τοὺς πάσχοντας ἐκ πνευμονίας· ἀλλ' εἰς τοὺς πάσχοντας ἐκ πλευρίτιδος, ἐξ ὀξέων ρευματισμῶν τῶν ἄρθρων, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περιτονίτιδα ἡ ἀνοχή δὲν γίνεται. Διδόμενον ὅμως ὑπὸ μεγάλην δόσιν διὰ μιᾶς ἐκ κόκκων 20 μέχρι δραμίου ἐπιφέρει διάρροϊαν, ἀνεμετοῦ καὶ ὠφελεῖ κατὰ τῆς ἐπιμόνου δυσκοιλιότητος.

Εἰς τινὰς παθήσεις τῶν πνευμόνων διδόμενον ὑπὸ δόσιν 1) 2 κόκκου ὑφ' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπιφέρει ἀποφλεγμάτωσιν, καὶ αὐξήσιν τῶν οὖρων, ἐξ ὧν ἐπιγίγνεται θεραπεία. Διὰ τοῦτο δίδεται ἐπιτυχῶς κατὰ τῆς ἀγῆς (group) καὶ κατὰ τοῦ ψευδομεμβρανώδους λαρυγγίτου (τοῦ διφθερίτου). (ἰδὲ Φοιβὸν ἔτους Α'. σελ. 186.) ἐξωτερικῶς

δὲ χριόμενον ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐπιφέρει φλυκταῖνας, τοιαῦται γίνονται καὶ ἐν τῷ στόματι εἰς τινὰς, λαμβάνοντας διαλελυμένον ἐν ὕδατι ἐσωτερικῶς· ἐπὶ δὲ τῆς μεμβράνης τοῦ ὀφθαλμοῦ οὐδὲν ἐπιφέρει.

Εἶνε ταχὺ φάρμακον, τὸ ὅποιον, ἐὰν δὲν ᾔητε καλῆς ποιότητος, δύναται νὰ κατασταθῇ ἐπικίνδυνον. Ἡ ἐπωφελὴς χρῆσις λοιπὸν αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ποιότητος αὐτοῦ.

Ἐσχάτως εὗρέθη ἐν Γαλλίᾳ ὅτι τὸ ἐν Γερμανίᾳ κατασκευαζόμενον ἐμετικὸν χάριν οἰκονομίας γίνεται οὐχὶ διὰ τρυγικοῦ ὀξέως, ἀλλὰ διὰ ὀξαλικοῦ ὀξέως. Ἡ τοιαύτη ἐνώσις εἶνε δηλητηριώδης· διότι τὸ ὀξαλικὸν ὀξύ εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον δραστηρίων δηλητηρίων, ἐπιφέρει πόνους ἐπὶ τοῦ φάρυγγος καὶ ἐπὶ τοῦ προκαρδίου, ἐμετοὺς μετὰ ἄσθματος, καὶ πνιγμοὺς. ὁ σφυγμὸς ἀδυνατεῖ, τὸ σῶμα ψυχροῦται, γίνεται πελιδνὸν καὶ ὁ θάνατος ἐπέρχεται. Ὁμοιάζουσι τὰ συμπτώματα ταῦτα μετὰ τῆς χολέρας.

ΣΤ'. ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Ἐκ τῆς ἐπενεργείας τῆς Σελήνης ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῆς γῆς γίνονται καὶ αἱ κινήσεις τῆς θαλάσσης ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς περιεριζόμεναι ἐν τῇ διακεκαυμένη ζώνῃ μέχρις 600 μοιρῶν πλάτους· διὰ τοῦτο ἐξ Εὐρώπης εἰς Ἀμερικὴν φθάνουσι ταχύτερον τὰ πλοῖα ἢ τὸ ἀντίστροφον· συνετελεῖ εἰς τὸ ρεῦμα τοῦτο καὶ ἡ περὶ τὸν ἄξονα κίνησις τῆς γῆς.

Κατὰ νεωτέρας παρατηρήσεις ἡ σελήνη ἐπενεργεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ ὑπογείου ὕγρου πυρός. Ὁ Περρέυ ἀπέδειξεν ὅτι οἱ σεισμοὶ γίνονται ὀρμητικότεροι καὶ αἱ ἐκρήξεις μείζονες ἀναλόγως τῇ παλιρροίᾳ τῶν ὑδάτων.

Ἡ πρὸς τὴν γῆν ἑλξις τῆς Σελήνης ἐπιφέρει σὺν τῇ παλιρροίᾳ τῶν ὑδάτων καὶ παλιρροίαν συνάμα τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ὅστις ὑποτάσσεται ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν δύναμιν ταύτην καθ' ὅσον καὶ ἡ συνεκτικὴ δύναμις τῶν μορίων τοῦ εἶνε σχεδὸν ἐλαχίστη. Ἐβεβαιώθη διὰ πολλῶν παρατηρήσεων ὅτι ἡ βαρομετρικὴ στήλη ἀνυψοῦται πολὺ κατὰ τὴν ἀπόγειον θέσιν τῆς Σελήνης, καὶ ταπεινοῦται κατὰ τὴν περίγειον. Ἐκ τῆς τοιαύτης παλιρροίας τοῦ ἀέρος ἐπισυμβαίνει συνήθως ἄνεμοι καὶ ἀτμοσφαιρικαὶ παραχαῖ κατὰ τὰς ἐποχὰς τῆς παλιρροίας ἥτοι κατὰ τὰς συζυγίας. Ὁ Ἀραγῶ καὶ ἄλλοι ἀπέδειξαν ὅτι ἡ βροχὴ καὶ αἱ θύελλαι εἰσὶ συχνότεραι κατὰ τὰ τέταρτα τῆς Σελήνης, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν νέαν Σελήνην.

Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἀμπώτιδα τῆς παλιρ-

ροίας γίνονται οί πλείονες θάνατοι εἰς τὰ ζῶα, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ἡ ἐπήρεια τῆς Σελήνης διὰ τῆς ἑλξεως τοῦ ὄγκου αὐτῆς γίνεται κατὰδηλος καὶ εἰς τὰ στερεὰ σώματα ἀνόργανα καὶ ὀργανικά.

Ἐπὶ μὲν τῶν ἀνοργάνων οὐδεμίαν ἄλλην ἐπενέργειαν ποιεῖ παρὰ τὸ νὰ ἐλαττόνη τὸ βάρος αὐτῶν κατὰ τὰς ἐποχὰς τῶν παλιρροίων, διότι τότε ἡ πρὸς τὰ ἄνω ἑλξεις καθίσταται μείζων, ἐλαττοῦται ἡ πρὸς τὴν γῆν ἑλξις, ἥτοι ἡ βαρύτης. Ὅμως κατὰ τὰς ἐποχὰς τῶν παλλιρροίων τὰ σώματα βαρύνουσι ὀλιγώτερον· οἱ δὲ πωλοῦντες βάρη ζημιοῦνται.

Ζ'. ΥΓΙΕΙΝΗ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ.

Δολμάδες διὰ φύλλων κλήματος

Λάβε κρέας μηροῦ ἀρνίου, κατακρεοῦργησον (περικομμάτισον, κινάτισον) λεπτῶς, προσθέτων ὀλίγον πάχους.

Λάβε 3 ἕως 4 κρόμμυα χλωρὰ, κόψον εἰς λεπτά τεμάχια, ἐκλέγων τὸ λευκὸν μέρος αὐτῶν.

Λάβε ἀφ' ἐτέρου 4 ἕως 5 κορυφὰς ἡδυόμου χλωροῦ καὶ ἰσαριθμούς μαράθρου καὶ ὀλίγον μακεδονήσιον, κόψον λεπτότατα. Πάντα ν' ἀποτελῶσι ποσὸν χούφτας.

Θέσον τὰ κρόμμυα ἐντὸς πιλίνης κασαρόλας μικρᾶς, καὶ ἐπίθες ἐπὶ τοῦ πυρὸς καὶ ἀνακίνει ραντίζων δι' ὀλίγου ὕδατος, ἕως οὗ μαρανθῶσι καλῶς, εἴτα πρόσθες δύο κωταλίας βουτύρου καὶ ἀνακίνει πάλιν, ἕως οὗ φρυχθῇ (καβουρτισθῇ) ὀλίγον καὶ πρόσθες τότε τὰ ῥηθέντα ἀρώματα καὶ μικρὰν κωταλίαν ὀρυζίου, καὶ ἀνακίνει ἕως οὗ καὶ ταῦτα μαρανθῶσι. Ἐξαξον ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ ἀφοῦ ὀλίγον κρυώσωσι, πρόσθες τότε τὸ κρεοῦργημα καὶ καρύκευσον μετὰ ἄλατος καὶ πεπέρεως, καὶ ἀνακάτωσον ἕως οὗ καλῶς ἐνωθῶσι πάντα· πρόσθες εἴτα ὀλίγον πελτέν τομάτας ἀναλελυμένον εἰς δύο ἢ τρεῖς κωτάλας μεγάλας ὕδατος, καὶ ἀνακάτωσον καλῶς, ἕως οὗ γείνη ἀφράτος καὶ μαλακὴ μάζα.

Ζεμάτισον λεπτὰ καὶ τρυφερά φύλλα κλήματος ἐντὸς βράζοντος ὕδατος, καὶ ἀφ' οὗ κρυώσωσιν περιτύλισσον ἀνάλογον ποσὸν προκειμένης μάζης.

Πρὸ τῆς ἐργασίας ταύτης λάβε τεμάχια ὁσῶν ἐχόντων κρέας ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ μηροῦ, καὶ ἐπίστρωσον ταῦτα ἐπὶ τοῦ πυθμένος τῆς χύτρας καὶ ἐπὶ τούτων τοποθετεῖ τακτικῶς τοὺς ποιου-

μένους δολμάδας, ἐφ' ὧν ἐπιρρίπτεις ἀνάλογον ποσὸν βουτύρου, πωμάτισον τὴν χύτραν καὶ ἐπίθες ἐπὶ τοῦ πυρὸς· ἄφες μέχρις οὗ πῶσι τὸν ἐκκριθέντα ἐξ αὐτῶν ζωμὸν καὶ μείνωσι μετὰ τοῦ λίπους· τότε πρόσθες θερμὸν ὕδωρ, ἕως οὗ ἐπικαλυφθῶσι, καὶ ἄφες ἵνα βράσωσιν. Ἄν τὸ φαγητὸν ἔβρασε καλῶς, δοκιμάζεται ὅταν τὸ κρέας τῶν ὑποκειμένων τεμαχίων τοῦ κρέατος ἦνε βεβρασμένον. Τότε ἐξάγεις τοὺς δολμάδας ἀνὰ ἓνα καὶ τοποθετεῖς ἐπὶ τῆς λοπάδος ὡς καὶ τὰ τεμάχια τοῦ κρέατος, θέτων πάντα κατὰ τάξιν.

Ἐχε δὲ προηγουμένως κτυπήσει δύο κρόκους ὠῶν, προσθέτων ἐν κωτάλιον κρούου ὕδατος καὶ ἐν κωτάλιον γλυκοῦ ἄχνης ἀλεύρου Ἀμερικῆς· ἀφ' οὗ καλῶς δαρῶσι, πρόσθες ποσὸν ὁποῦ λεμονίου ἵνα γείνη τὸ λεγόμενον αὐγολεῖμονον. Συνάμα ἐπίθες ἐπὶ τοῦ πυρὸς τὸν μείναντα ἐν τῇ χύτρᾳ ζωμὸν τῶν τοματάδων ὅπως ἔχη μετὰ τοῦ λίπους, καὶ ἀφ' οὗ ἀρχίσῃ νὰ πάρῃ βράσιν, πρόσθες τὸ αὐγολεῖμονον καὶ ἀνακίνει προσεκτικῶς μέχρις οὗ πήξη. Ἐκ τούτου λάβε διὰ κωταλίου καὶ ἐπίχυσον ἐπὶ τῶν ἐν τῇ λοπάδι δολμάδων.

Παράθες ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ γεύθητι εὐφροσύνως.

ΠΑΝΤΟΙΑ

Περὶ κτήσεως τῆς ὑγείας

Ἡ ὑγίεια ἀποκτᾶται Α'. διὰ τῆς καταλλήλου τροφῆς· κατὰλληλος τροφή εἶνε πᾶν ὅ,τι τρώγων ὁ ἄνθρωπος χωνεύει καλῶς, καὶ τρέφει καλῶς. Τὰ ἀπλούστερα φαγητὰ τρέφουσι καλλίτερα τῶν πολυσυνθέτων· ὡσαύτως καὶ τὰ ποτὰ, τὸ καθαρὸν καὶ καλῆς ποιότητος ὕδωρ καὶ ὁ μέτριος οἶνος, ὅστις δύναται εἰς τινὰς καὶ νὰ λείπῃ, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς μὴ τρώγοντας πολὺ κρέας.

Β'.) Διὰ τοῦ καθαροῦ ἀέρος, καὶ τῆς εὐαέρου καὶ εὐηλίου κατοικίας.

Γ'. Διὰ τοῦ μετρίου ὕπνου, ὁ πολὺς ὕπνος ἀπωθεῖ τὴν ὑγίειαν, καὶ Δ'.) Διὰ τῆς διατηρήσεως χαριέσσης διαθέσεως.

Ἡ ὑγίεια εἶνε κτήμα, τὸ ὁποῖον δὲν μεταδίδεται εἰς ἄλλον διὰ τῆς θελήσεως, ὡς μεταδίδονται τὰ ἀξιώματα, τὰ χρήματα καὶ τὰ πλούτη. Δὲν μεταδίδεται διὰ τοῦ συγχρωτισμοῦ, ὡς μεταδίδεται ἡ νόσος. Δύναται νὰ συνοικῇ τις μετὰ ὑγιούς, ἀλλὰ δὲν κολλᾷ ἐκ τῆς ὑγείας, ἐν ᾧ ὁ συνοικῶν μετὰ νοσοῦντος ἐνδέχεται νὰ κολλήσῃ ἐκ τῆς νόσου· ὡσαύτως ὁ συνοικῶν καὶ ὁ συναστρεφόμενος κακοήθῃ δύναται νὰ κολλήσῃ ἐκ τῆς κακοθείας· οὐχὶ δὲ καὶ ἐκ τῆς ὑγείας ὁ συνοικῶν μετὰ ὑγιούς.

Ἡ ὑγίεια δὲν πωλεῖται, ἐπομένως δὲν ἀγοράζεται διὰ τοῦ πλού-

του, διὰ χάριτος· συνήθως ὁ πλοῦτος καταστρέφει τὴν υἱείαν, διότι ἡ πρὸς πλοῦτον ἀπασχόλησις βλάπτει τὴν υἱείαν· διὰ τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἄγαν πλούσιοι δὲν εἶνε καλῶς υἱεῖς.

Ἡ μὲν υἱεία καθίστησι τὸν ἄνθρωπον παιδρὶν καὶ εὐχαριν, τὰ πλοῦτη δὲ στυγνὸν καὶ σύννου.

Περὶ ἀνθέων

Τὰ φυτικὰ δηλητήρια ἐπενεργοῦσι πολλὴ ἐπὶ τῶν ἀνθέων τῶν φυτῶν. Πειράματα τοῦ Α. Νερβροῦ Γάλλου ἀπέδειξαν ὅτι ἡ στρουχλίνη συστρέφει τὰ πέταλα, τὰ ξηραίνει καὶ γίνονται εὐθραστα· ὠσαύτως καὶ ὁ ζωμὸς τῆς νικοτιανῆς (καπνοῦ). Ἡ κινήνη ὅμως τὰ καθιστᾷ μαλακὰ καὶ διατεθειμένα πρὸς σήψιν. Ἡ μορφίνη εἶνε ἡ ὀλιγότερον ἐπιβλαβής.

Ἡ νικοτιανή, ἡ ὁ ζωμὸς τῶν φύλλων τοῦ καπνοῦ, εἶνε τὸ μᾶλλον βλάπτον τ' ἄνθη.

Ὁ Πλούταρχος λέγει ὅτι σκόροδον φυόμενον παρὰ τινι ῥίζᾳ ῥοδέας (τριανταφυλλέας) παρέχει εὐωδεστέρα τὰ ἄνθη αὐτῆς.

Ἡ θοῖξ γυναικὸς ξανθῆς, λεπτή καὶ υἱεῖς οὔσα, ἐὰν καλῶς ἐκλιγδωθείσα διὰ τῆς ἐμβρέξεως αὐτῆς ἐν ποτάσῃ, καὶ τῆς πλύσεως ἐν οἶνοπνεύματι, παρέχει εὐκρινέστερα ἀποτελέσματα ὑγροσκοπικά.

Ἡ παρ' ἡμῖν χρῆσις τοῦ ἐλαίου τοῦ ὀνίσκου (μουρούνας λάδι) καὶ τῶν σιδηρούχων σκευαστῶν ἐπιφέρει κακοχυρίαν τοῦ αἵματος, ἥς συνέπειαι εἰσὶν ἐξανθήματα καὶ ἐξογκώσεις τῶν ἀδένων.

Μείγμα πρὸς συγκόλλησιν τῆς ὑέλου ἀντέχον εἰς τὸ ὕδωρ.

Λάβε πάχους καὶ πίστεως στερεᾶς ἴσα μέρη, σύντηξον ἐν πυρὶ, καὶ βράσον ἕως οὗ τὸ ὑγρὸν ἀφρίσῃ. Εἶτα ἄφες νὰ ψυχρανθῇ ὀλίγον, καὶ ἐπίπασε τετοιμμένην τίτανον, ἀνάμιξον ὅπως γείνη μάζα μαλακή. Πρὸς χρῆσιν θέρμανον ταύτην καὶ ἐπάλειψον τὰ πρὸς συγκόλλησιν μέρη.

ΠΕΡΙ ΘΩΡΑΚΩΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ.

Ὅτι κατάφρακτα κλητέα καὶ οὐ θωρακωτά.

Ὅσον κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον καὶ ἂν προώδευσεν ἀναπτύχθεισα ἡ πεπολιτισμένη κοινωνία κατὰ τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἐν τού-

τοῖς κατὰ τὰ πλεῖστα οὐδὲν νεώτερον καὶ τελειότερον τῶν ἀρχαίων ἐποίησε· κατὰ πολλὰ μάλιστα οὔτε ἀφίχθη εἰς τὸ σημεῖον ἐκείνο τῶν ἀρχαίων. Μόνον κατ' ὀλίγα δύναται τις εἰπεῖν ὅτι ὑπερέβη. Ταῦτά εἰσι τὰ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὰ τῆς μηχανικῆς. Αἱ ἀτμοκίνητοι μηχαναὶ, καὶ ἡ χρῆσις τούτων ἐπὶ βιομηχανικὰ ἔργα, καὶ πρὸς ταχυτάτην συγκοινωνίαν διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης· αἱ ἡλεκτρικαὶ μηχαναὶ πρὸς τηλεγράφους, τέχνας κτλ. καὶ πολλαὶ ἄλλαι μηχαναὶ κλωστικῆς, ὕφαντικῆς, κλπ. εἰσὶ τὰ κοσμοῦντα τὸν αἰῶνα τοῦτον καὶ τὰ ὑπερέχοντα πρὸς τοὺς ἀρχαίους.

Ἀλλὰ κατὰ τὴν ναυτικὴν τέχνην δύναται τις εἰπεῖν ὅτι εἰσέτι οἱ νεώτεροι οὐδόλως ὑπερβαίνουν τοὺς ἀρχαίους. Δὲν ὁμιλῶ περὶ τῆς ἄλλης ναυτικῆς, λέγω μόνον περὶ τῆς ναυπηγίας. Ἐθαύμασαν ὁ κόσμος τῆς ἐποχῆς ταύτης τὴν κατασκευὴν τοῦ γιγαντιαίου πλοίου, τοῦ κληθέντος *Λεβιάθαν* ἢ *Μέγας ἀνατολικὸς*, τὸ ὅποιον ἀντελήφθημεν ἰδίους ὀφθαλμοῖς, ἐπιβάντες αὐτῷ, ἐλλημενισμένῳ ἐν τῷ εὐρυχωροτάτῳ λιμένι τῆς Λιβερπόλεως. Ὅντως πελώριον τὸ πλοῖόν ἐστι καὶ ἀκαταλήπτου φαντασίας πρὶν τὸ ἰδῆ τις. Πόλις μεγάλη πλευστή τὸ πλοῖόν ἐστι. Κολοσσιαῖα τὰ ἐν αὐτῷ ἔργα, καὶ δὴ ὡς ὑπεράνθρωπα· ἔχει μῆκος μέτρων 209, καὶ πλάτος 25· 3 λεπτά τῆς ὥρας παρῆλθον διατρέξαντός μου βήματι ἑδοιορικῶ ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου. Καὶ ὅμως οἱ ἀρχαῖοι εἶχον κατασκευάσει ἔτι μείζονα, ἅπερ ἐκείνου ἐπίσης ταχέως ὅσον τὰ νῦν διὰ τοῦ ἀτμοῦ.

Ὁ Ἀθηναῖος ἀναφέρει τὴν περιγραφὴν τοιούτων κολοσσιαίων πλοίων, ἅπερ συμπαραβάλλόμενα μετὰ τοῦ *Λεβιάθαν* εἰσὶ μείζονα. Δύο τοιαῦτα εἶχε κατασκευάσει Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ· τὸ ἐν ἦτον ἐπὶ θαλάσσης ἔχον μῆκος 280 πήχεων, καὶ πλάτος 48· τὸ ἕτερον ἦτον ἐπὶ τοῦ Νείλου, ἔχον μῆκος ἡμισταδίου. Ἐτερον, ὅπερ ἦτον ἔτι μᾶλλον μείζον κατασκευάσθη ὑπὸ Ἰέρωνος τοῦ Συρακουσίου, ἐποπτία τοῦ Ἀρχιμήδους· ἦτο πλευστή μεγαλόπολις, εἶχε κήπους καὶ δενδροφυτείας, περιπάτους, γυμνάσια, βαλανεῖα, ἰχθυοτροφεῖον, ἵππωνας, μύλους, κλιβάνους, ὀπτάνια, κλπ. ἦτο τεσσαρακοντῆρες, καὶ μακρύτερον τοῦ *Λεβιάθαν* κατὰ 4 μέτρα.

Ἀλλὰ καὶ τὰ πολεμικὰ πλοῖα τῶν τότε ἦσαν ὡσαύτως εὐμεγέθη. Κατὰ τὴν ἐν Χίῳ ναυμαχίαν μετὰ Φιλίππου καὶ Ἀττάλου, ἡ ναυαρχία τοῦ πρώτου ἦτο δεκῆρης, ἡ δὲ τοῦ δευτέρου ὀκτῆρης· πολλὰ ἄλλαι ἦσαν οὐ μόνον τριῆρεις, ἀλλὰ καὶ τετραῆρεις, καὶ πεντῆρεις καὶ ἐπτήρεις κλπ.

ἵνα καταστήσῃ τὰ πλοῖα ταῦτα ἀδιάτρωτα ἐκ τε τοῦ ἐμβόλου καὶ ἐξ ἄλλων μηχανῶν, τῶν ὁποίων ἡ δύναμις παραβάλλεται

πρὸς τὴν τοῦ κανονίου σφαῖραν, περιέφραττον ταῦτα διὰ σιδήρου· τὰ δὲ οὕτως ἔχοντα ἐκάλουν **κατάφρακτα**, καὶ οὐχὶ θωρακωτά· διότι ὁ θώραξ προφυλάττει μόνον τὸ στῆθος, τὸ δὲ κατάφραγμα προφυλάττει περιβάλλον ἅπαν τὸ σῶμα. Οὕτως ἐκάλουν οἱ τότε καὶ τοὺς ἵππους, τοὺς περιβεβλημένους σιδήρῳ, ὅπως ὧσιν ἄτρωτοι ἔκ τε τῶν βελῶν, λογχῶν κλπ. Οὕτως ἦτο κατάφρακτος σιδήρῳ ὁ Μαρδόνιος ἐν τῇ ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ, ὃν πεσόντα τοῦ ἵππου δὲν ἠδύναντο νὰ φονεύσωσι· καὶ μόνον ὅτε ἐπλήγωσαν αὐτὸν τῇ λόγχῃ ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐπῆλθεν ὁ θάνατος· εἶχον δὲ ὁλόκληρον σῶμα ἱππικοῦ, κατάφρακτον ἵππου καλούμενον. Τοιοῦτον ἱππικὸν ἀναφέρει ὁ Πολύβιος ὅτι εἶχεν ὁ Ἀντίοχος ἐν Συρίᾳ κατὰ τὴν τῆς Γάζης πολιορκίαν. Καταφράκτους ἵππους εἶχον ἐν πολέμῳ καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα οἱ σταυροφόροι.

Τὰ κατάφρακτα πλοῖα πρῶτοι ἐπενόησαν οἱ Καρχιδόνιοι, ἐκ τούτων ἔμαθον οἱ Ἕλληνες, καὶ μετὰ ταῦτα οἱ Ῥωμαῖοι, οἵτινες ἀδαιεῖς ὅλως ὄντες ναυτικῆς κατέμαθον τὸ πρῶτον, ὑπόδειγμα λαβόντες ἐκ καταφράκτου Καρχιδονίου, πεσόντος εἰς παραλίαν χώραν τῆς Ρώμης.

Παρ' Ἕλλησι τὰ κατάφρακτα τότε ἦσαν τὰ μᾶλλον ἐπιζήτητα πρὸς πόλεμον, καθάπερ τὰ νῦν θωρακωτά καλούμενα. Ἄλλ' ἢ πληθὺς τῶν τότε καταφράκτων φαίνεται μοι περίεργος. Κατὰ τὴν ρηθεῖσαν ἐν Χίῳ Ναυμαχίᾳ, ὁ μὲν Φίλιππος εἶχε καταφράκτους ναῦς 53, ὁ δὲ Ἀττάλος 65. Ὁ τῶν Συρακουσιῶν βασιλεὺς Γέλων ὑπεσχέθη τοῖς Ἕλλησι παρασχεῖν 200 ναῦς καταφράκτους καὶ 20,000 στρατιώτας πεζοὺς πρὸς βοήθειαν, ἐὰν ἀναθέσωσιν αὐτῷ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ πολέμου κατὰ θάλασσαν, ἢ κατὰ ξηράν. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες ἀκούσαντες τὴν προσφορὰν ταύτην καὶ τὴν πρότασιν τοῦ Γέλωνος, ἀπήντησαν τοῖς ἀπεσταλμένοις ὅτι δέχονται τὴν προσφορὰν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ὄρῳ τοῦ νὰ ἐλθῇ εἰς Ἑλλάδα ὡς ἀπλοῦς βοηθός. Τὴν δὲ ἀρχηγίαν θέλουσι προσφέρει οὐχὶ αὐτοὶ, ἀλλὰ τὰ πράγματα πρὸς τοὺς ἀρίστους ἀνδρας! Τοιαύτη τῷ ὄντι ἀπάντησις ἀρμόζει εἰς πολίτας ἐργάζομένους ἀληθῶς ὑπὲρ πατρίδος. Διὰ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης περιέστειλον τοὺς ἐλπίζοντας παρὰ τοῦ Γέλωνος ἀτομικὰς ὠφελείας, συνάμα δὲ ἐνεθάρρυνον τοὺς ἔχοντας πεποιθήσιν εἰς τὴν ἑαυτῶν ἱκανότητα καὶ ἀρετὴν, καὶ οὐχὶ εἰς ὑποσχέσεις καὶ συμφέροντα ξένων, προτείναντες οὕτω τὸν τῆς ἀνδρείας ἀγῶνα, καὶ τὸν περὶ ἀρετῆς στέφανον!